

Momente și schițe din actualitatea literară

■ În revista *Caligraf*, nr. 9 (160)/septembrie 2014, Gabriel Argeșeanu publică un interviu cu prozatorul Sorin Preda despre celălalt Preda, Marin Preda, unchiul său. Iată un portret al autorului *Moromeților*, un portret făcut de nepot unchiului, doar aparent literaturizat: „E greu să-l descrii pe Marin Preda. Nu semăna cu nimeni. Poate puțin cu Panait Istrati, puțin cu Eliade, când era tânăr. Țin minte că la un moment dat (eram în Dionisie Lupu, nr. 4), s-a uitat în oglindă și, observând că e neras de câteva zile, a spus ca pentru sine: «Ce-ar fi să-mi las barbă și să semăn câteva zile cu Hemingway». Apoi, a râs și s-a retras în liniștea sălii de baie, cugetând în sinea lui că, în ciuda aparențelor, schimbul l-ar fi dezavantajat. Corect ar fi fost un schimb de înfățișări: Marin să-și lase barbă, iar Hemingway să-și pună pe nas o pereche de ochelari cu dioptrii mari, asemenea marelui romancier siliștean./.../În realitatea lui de zi cu zi, Marin Preda era poliedric. Avea mai multe înfățișări și laturi distincte. Fiecare avea ocazia să-l cunoască în alt mod. Fostele iubite într-un fel, dușmanii, în altul. Avea ceva teatral în el, dar și ceva extrem de profund, insondabil. Râdea cu o poftă nebună, visceral aproape. Tăcea la fel. Părea absent, cu mintea în vacanță, iar peste niște luni, era în stare să-ți reproducă spusele tale cu o precizie de reportofon. Nu era confesiv, dar te putea surprinde cu o

amintire ciudată, cu o mărturie la care nu te-ai fi așteptat. Chiar dacă umorul nu-l părăsea niciodată, orice cuvânt sau constatare aveau în gura lui o apăsare de adevăr istoric, de lucru îndelung verificat. <<S-a descoperit legea prostiei universale>> zicea el și își rezuma expresiv *Legea lui Peter*, liniștit cumva că prostia nu e o aiureală, o scrânteală accidentală a minții. Pentru Marin Preda, era extrem de relaxant să afle că prostia poate fi ceva serios, ce se studiază în universități celebre, după legități, principii și formule exacte de calcul...”

■ În *Adevărul* din 4 octombrie a.c., Ciprian Chirvasiu scrie un fel de reportaj de la o „demisie editorială”. Este vorba de lansarea volumului de poeme *Țara mea, viața mea, dragostea mea-despre modesta mea ratare personală*, ultima carte a interesantului și talentatului poet Lucian Vasilescu, acesta declarând că *Țara mea...* este ultima sa apariție editorială, neașteptându-se la cronici sau la premii, nedepunând cartea pe masa vreunui juriu. După cum spune Chirvasiu, avem de-a face cu „un volum-manifest, un protest liric, de o sensibilitate cutremurătoare, la adresa manelizării societății românești postdecembriste, care aneantizează prezentul și anulează trecutul celor care au visat că schimbarea regimului de acum un sfert de secol ne va mântui de mizerie. Un strigăt mornit de revoltă și de neputință”. Iată un fragment din prefața la volum a poetului Lucian Vasilescu: „Avem, în brava noastră Republică manelistă, manea politica, manea executivă, manea judecătorească, manea administrativă, manea media. Avem clădiri în formă de manea, avem o manea a infrastructurii, una a privatizării, alta a sindicatelor, una a învățământului și o alta a asistenței sociale, avem

manea ocrotirii sănătății și manea mediului, avem manea justiției și manea de la pagina cinci, manea talk showului și manea parlamentară, o manea a proscrisilor și una a celor care se dau cu mașini care costă mai mult decât până unde știu proprietarii lor să numere. Și tot așa. În zumzetul ăsta am zgâriat și eu cu tocul și penița, într-un registru cu coperte groase, la ultima carte de poezie pe care o mai public. Am crezut, din decembrie 1989 și vreme de vreo douăzeci de ani, că-mi locuiesc visul. Se vede treaba c-am adormit visând frumos și m-am trezit în plin coșmar, ce-i drept, tot un vis și acesta. Am mai crezut că și binomul gazetărie-poezie este unul funcțional. Despre cuvinte am crezut că ele sunt cele care țin lumea laolaltă, să nu se destrame. Am crezut în puterea lor de a zidi, de a întemeia. Și am avut dreptate, de fiecare dată, doar că lucrurile nu stau cum am crezut eu în lumea asta, în limba asta și nici acum.(...) De aici înainte, dacă textele mele vor mai fi invitate la întâlniri publice (lecturi, spectacole, festivaluri) voi continua să le însoțesc, pentru că așa se cuvine. Pe de altă parte, am hotărât să nu depun acest ultim volum pe masa niciunui juriu literar. Mai mult: îmi amputez acum, voluntar, orizontul de așteptare al oricărui premiu literar sau pentru literatură”. Un gest impresionant care ar trebui să pună pe gânduri lumea literară, dar mai ales societatea civilă și lumea politică. Din păcate, am o bănuială că el va trece neobservat, alte cestiuni importante fiind la ordinea zilei!

■ La 9 octombrie, colegii noștri de la Bacău au sărbătorit cu fast 50 de ani ai revistei *Ateneu*. Cu acest prilej, le-am transmis următorul mesaj: 50 de ani, un om se află într-un vârful, iar de a doua zi trebuie să înțeleagă cu toată luciditatea că începe coborâșul. Că e sceptic sau optimismu-i dă pe afară, că iubește și/sau e iubit, că e energic sau de tot tuflit, el se află la o oră după jubileu pe panta coborâtoare spre nu știu ce. Cu totul altfel stau lucrurile când vorbim de jubileul unei reviste. La 50 de ani, așa zice că o revistă e salvată. E la fel de matură ca un om, dar de a doua zi ea pornește pe o rampă, ca să zicem așa, nici gând să coboare. Este cazul seriei noi a *Ateneu*-lui de la Bacău. A apărut într-un moment de așa-zis dezgheț ideologic și redacția a știut să profite de acesta, făcând o revistă profesionistă în vreme din ce în ce mai vitrege; asta până-n 1989. După aceea, lucrurile s-au simplificat (nota bene: la unele surate lucrurile s-au complicat, că și democrația are paradoxurile ei!), în sensul că și-a păstrat un, să folosim un anglicism, trend ascendent. Un cititor fervent de gazete literare, când i se aprinde beculețul *Ateneu*, punând unul lângă altul redactorii și colaboratorii revistei din această serie, alcătuieste un valabil și viabil dicționar al literaturii române contemporane. Poate că și numai numele premianților revistei, dimpreună cu cei care i-au cadourisit, fac o literatură viabilă. Ce ziceam, că la 50 de ani o revistă de cultură scapă? Ei bine, *Ateneu* este o revistă salvată. Nu putem să-i dorim decât să ajungă la vârsta *Convorbirilor literare*, a *Daciei literare*, a *Familiei*, și mai departe. În speranța că vom ajunge a sărbători și noi peste doi ani jubileul, vă spune **La mulți ani cu noi succese!**, în numele Argeș-ului, Dumitru Augustin Doman.

FestLit Cluj 2014

Timp de trei zile (5-7 octombrie 2014), s-a desfășurat la Cluj-Napoca prima ediție a

Cultură Urbană Casino), un Colocviu-dezbateri în Aula Magna a Universității Babeș-Bolyai pe tema Revistele literare de azi pentru mâine (cu participarea reprezentanților revistelor din raza Filialei clujene, *Steaua*, *Tribuna*, *Apostrof*, *Echinox*, *Helikon*, *Mișcarea literară*, *Nord literar*, *Poesis*, *Caiete Silvine*), și a celor mai unor importante reviste din țară: *România literară*, *Viața Românească*, *Ramuri*, *Lucafărul de dimineată*, *Convorbiri literare*, *Arca*, *Ateneu*, *Dacia literară*, *Orizont*, *Vatra*, *Familia*, *Discobolul*, *Euphorion*, *Argeș*, *Conta*, *Hyperion*, *Alpha*, *Ex Ponto*, *Poezia*, *Cultura*, *Vatra veche*, lansări de carte-maraton (Scriitori pe scena Festivalului Internațional de Carte Transilvania), întâlniri simultane cu cititorii la Facultatea de Litere, Departamentul de Jurnalism al UBB, în Liceele „Barițiu”, „Bălcescu”, „Coșbuc”, „Eminescu”, „Avram Iancu”, „Racoviță”, „Șincai”, la Seminarul Teologic Ortodox și la Biblioteca Județeană „Octavian Goga”. Oaspeții au putut alege și o plimbare La pas prin Clujul vechi. S-a adăugat ediția de toamnă a Salonului scriitorilor plasticieni dedicată Festivalului de Literatură. Au expus clujenii: Mariana Bojan, Florica Bud, Doina Cetea, Ion Cristofor, Constantin Cubleşan, Rodica Frențiu, Maria Pal, Irina Petraș, Laura Poantă, Rodica Scutaru-Milaș, Aura Schussler, Flavia Teoc.

Au fost oaspeții Festivalului scriitorii: Gabriela Adameșteanu, Adrian Alui Gheorghe, Corneliu Antoniu, Aurel Maria Baros, Gabriel Chifu, Dumitru Chioaru, Dan Mircea Cipariu, Gabriel Coșoveanu, Dan Cristea, Daniel Cristea-Enache, Mircea A. Diaconu, Traian Dobrinescu, Gellu Dorian, Marian Drăghici, Horia Gârbea, Ioan Groșan,

Irina Horea, Silvia Kerim, Nicolae Leahu, Ion Bogdan Lefter, Adrian Lesenciuc, Nicolae Manolescu, Riri Manor, Ioan Matiuț, Mircea Mihăieș, Angelo Mitchievici, Ioan Moldovan, Nicolae Oprea, Aurel Pantea, Sebastian Reichmann, Gheorghe Schwartz, Nicolae Spătaru, Cassian Maria Spiridon, Peter Sragher, Victor Gh. Stan, Liviu Ioan Stoiciu, Arcadie Suceveanu, Traian Ștef, Petre Tănăsoaica, Virgil Todeasă, Dumitru Ungureanu, Ioan Radu Văcărescu, Radu Voinescu, Răzvan Voncu, Varujan Vosganian, secondați de clujenii Elena Abrudan, Horia Bădescu, Mariana Bojan, Ștefan Borbély, Ioana Bot, Hanna Bota, Corin Braga, Constantina Buleu, Dumitru Cerna, Ruxandra Cesereanu, Doina Cetea, Ion Cristofor, Constantin Cubleşan, Mariana Gorcezyca, Săluc Horvat, Vasile Igna, Florina Ilis, Laszlo Alexandru, Gabriela Lungu, Radu Mareș, Rodica Marian, Nicolae Mocanu, Ion Mureșan, Marcel Mureșeanu, Mircea Muthu, Olimpiu Nușfelean, Mircea Petean, Irina Petraș, Ioan Pinte, Ion Pop, Mircea Popa, Ioan Pop-Curșeu, Adrian Popescu, Ilie Rad, Aurel Rău, Călin Teuțișan, Sanda Tomescu-Baciu, Alexandru Vlad, Mircea Vaida-Voevod, George Vulturescu.

FestLit 2014 s-a încheiat pe 7 octombrie seara cu festivitatea de premiere. Juriul (alcătuit din criticii literari: Dan Cristea, Gabriel Coșoveanu, Mircea A. Diaconu, Nicolae Leahu, Mircea Mihăieș, Irina Petraș, Răzvan Voncu) a acordat Marele Premiu lui Gabriel Chifu pentru romanul *Punct și de la capăt* (Ed. *Polinom*, 2014). Reamintim că fiecare dintre cele 20 de filiale ale U.S.R. a propus un autor/o carte pentru premiere. Filiala Pitești a propus: Mircea Bârsilă – *Viața din viața mea*.

Festivalului Național de Literatură, FestLit. Inițiat de Uniunea Scriitorilor din România și organizat de Filiala Cluj a U.S.R., evenimentul a reunit în inima Transilvaniei reprezentanți ai celor 20 de filiale ale Uniunii Scriitorilor. Timp de trei zile, Clujul a fost capitala scrisului românesc. Au fost gazde generoase, alături de Filiala clujeană, Emil Boc, primarul municipiului, Ioan-Aurel Pop, rectorul Universității Babeș-Bolyai, Călin Stegorean, directorul Muzeului de Artă, Sorina Stanca, directoarea Bibliotecii Județene și alți oameni de cultură sau de afaceri clujeni. Programul a cuprins *Rondul de gală ale scriitorilor*, la Muzeul de Artă, lecturi publice și recitaluri (*Microfonul vă aparține*, la Centrul de

D-ale imposturii

Dumitru Augustin Doman: *Se vorbește pînă la saturație în presa noastră culturală și la evenimente despre o mare diversitate de grupări literare, orientări, genuri și subgenuri, generații și promoții ș.c.l. N-ar trebui să se vorbească însă și despre diversitatea formelor de impostură din viața noastră literară? Sau nu există așa ceva?*

Așadar impostura. Concept radical, eliminatoriu. Cum să nu ne ducă gîndul mai întii, dacă-l amintim, spre pletora de versuri proaste, într-o amenințătoare sporire, înfățișînd o bezmetică agitație a nonsensului din toate punctele de vedere? O jalnică babilonie! Cîți versificatori “p(r)ostmoderni” există azi în țara noastră? Zeci de mii, sute de mii? Afirmăția euforică a lui Alecsandri cum că românul s-a născut poet, iată, e luată în seamă într-un chip prăpăstios. Propozițiile cele mai anodine, prea adesea inepte, sînt juxtapuse la întîmplare. Deriziunea se vede împinsă pînă la o voluptate a derizivului, în duhul unei afectări ce te poate scoate din sărite. M-am străduit o vreme a rămîne îngăduitor față de ceea ce mi se părea, totuși, o năzuință demnă de apreciere în marasmul pragmatismului ce ne înconjoară. Dar așa nu mai merge. Trebuie, într-un fel sau altul, să descurajăm această conjurație a prostului gust, a nesimțirii. Culmea e că, oricît de neizbutită (ce zic? stupidă, ridicolă) ar fi o cărțuie cu pretenții poeticești, se găsesc literați care să-i elibereze un certificat de trecere. Să-l remonteze pe cel ce a comis-o, să-l pună pe picioare, să-l ajute să facă pași, copăcel-copăcel. Despre acestea însă nădăjdindu-se să discutăm mai pe larg cu altă ocazie. De data asta îngăduiți-mi să mă opresc asupra altui tip de impostură, cea politic-etică. Straniu, ea e reprezentată de o seamă de tineri școliți, cu referințe docte la îndemînă și cu o ușurință frazeologică, însă care găsesc de cuviință a lua apărarea comunismului. Acum, cînd rănile produse de urgia sa încă nu s-au închis. Acum, cînd se întîmplă încă să nu găsim soluțiile juste, drumul optim spre o viață degrevată de umbrele mentalului totalitar, de maleficele sale structuri, se pare că încă active în culise. Cum ne-am putea explica opțiunea lor? Oare n-au nimic mai bun de făcut decît să spele de sînge cămașa unui sistem criminal? Dacă s-au apucat de o atare treabă, de ce să nu inocenteze la urma urmei și nazismul, să nu persifleze și Holocaustul? Le e teamă de criteriul coerenței ori... de altceva? Despre ce ar putea fi vorba? Să fie o sforțare de originalitate indiferent de prețul plătit, un “sport extrem” al celor ce-și propun a devia de la “mainstream-ul intelectual național”, cum se rostеше unul dintre ei, sau o malformație a conștiinței, astfel cum unii dintre noi au o malformație somatică? Cine știe! În orice caz e o probă de incultură istorică (fie și mimată, deci cu atît mai gravă) ca și o lipsă a bunului simț (aceasta cît se poate de reală).

Voi oferi cîteva mostre ale ignobilului discurs în chestiune, dintr-un volum despre care am mai scris, intitulat **Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu**, coordonat de Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Ciprian Șiulea, Ovidiu Țincheleanu, tipărit în 2008 de Editura Cartier din Chișinău, în condițiile în care am auzit că editurile din România l-au refuzat. Bineînțeles, nu fără un întemeiat motiv! Luînd în colimator Raportul Tismăneanu, junii neocomuniști nu fac altceva decît a crea un spațiu vid al conștiinței democratice spre a-și putea acredita insanitățile: “Raportul Tismăneanu însuși este (global) un eșec”, afirmă peremptoriu Adrian-Paul Iliescu. Cum așa? Plasat în strictă logică marxist-leninistă, numitul apelează la un argument... emoțional: “Misionarii anticomunismului – anticomuniștii de profesie nu pot fi buni judecători în primul rînd pentru că sunt stăpîniți de fobia față de comunism. Chiar dacă aceasta este explicabilă (iar nu imputabilă), acțiunea ei este contraproductivă. Fobia deturneză gîndirea de la evaluarea obiectivă a faptelor”. Ei, dacă

ar fi amoreați de comunism, de cîtă obiectivitate ar fi dat dovadă! În manieră “productivă”, ar fi transcris lozinci și, pe cît cu putință, aplauze. Același semnatar nu ocolește un truc deja experimentat al zelatorilor regimului comunist și anume acela de-a prăvăli asupra anticomuniștilor vinovăția comuniștilor. Nu sînt cei dintii... tendențioși? “Primul ei efect (al fobiei) este reinterpretarea ideologică a tot ce s-a întîmplat sub comunism, astfel ca nimic să nu poată fi invocat de cineva drept indiciu al unor «reușite» (măcar parțiale) ale regimului” (același Adrian-Paul Iliescu). “Reușite măcar parțiale”? Atari “reușite”, nu ne îndoim, se pot găsi la fel de bine în Italia lui Mussolini și în Germania lui Hitler și, în consecință, intră în rațiunea preopinenților noștri să le scoată în relief, la un moment dat, și pe acestea! Un alt procedeu: o dezvinovățire de tip masochist a totalitarismului roșu. De ce să nu admitem noi, necomuniștii, dedublarea, *id est* fariseismul ce ne distinge? Noi și numai noi am fost cei decăzuți, cei “expulzați de adevăr”, iar nu exponenții mesianicei ere ideologice. Iată rîndurile lui Dan Ungureanu: “Comunismul nu s-a bazat pe minciună, impostură și dedublare (...). Minciuna, viclenia, impostura, dedublarea, ipocrizia sunt armele cu care noi ne-am apărat contra comunismului, nu invers. (...) Să nu acuzăm comunismul de minciună și de impostură. Noi am fost cei care am mințit comunismul”. Cu un tupeu, să recunoaștem, nu de toate zilele, Ciprian Șiulea cutează a se erija în postura unui defensor al demnității colective: “În măsura în care foarte mulți români nu mai vor să fie victimele comunismului și acum, după 19 ani de la căderea lui, această poziție oficială a statului român, care, teoretic, ne reprezintă pe toți, poate fi considerată de-a dreptul ofensatoare”. Referința e, desigur, la “condamnarea” comunismului, rostită de Traian Băsescu în Parlament, care, așa de nesatisfăcătoare cum e, exprimă un proces al normalizării care nu mai poate fi oprit. Același Ciprian Șiulea mai recurge și la necuviința de-a aduce Raportului și obiecții formale. Căci în textul în cauză s-ar întîlni “relativ des termeni lamentativi-vindicativi, precum «odios», «călău», «căpetenie a Securității», exprimări hiperpatetice de genul «Nu toate victimele au fost martiri, dar ne roagă, din cerul lor, să nu le uităm». Noroc că nu avem și noi, cei ce am îndurat stăpînirea comunistă, o prevedere a sancționării negativismului aplicat acesteia, analogă celei privitoare la Holocaust. Dar să trecem mai departe.

Costi Rogozanu se răfuiește cu “liberalizarea”, așa incompletă și de scurtă durată pe care regimul comunist a consimțit-o în jurul anului 1965, care n-ar fi fost altceva decît un fenomen retrograd, un “conservatorism disimulat în progresism”. Cităm delicioasele stridențe: “Ieșirea din proletcultism din anii ‘60 (...) s-a făcut printr-un ritual morbid necesar: a fost pus pe masă interbelicul mort, a fost bărbierit, spălat, parfumat, încălțat cu pantofi lăcuiți și îmbrăcat cu un costum nou trăsînd a naftalină. S-a purces la îmbălsămare și s-a dat drumul la pelerinaj”. Ca să vezi! Cu o mai mare varietate lexicală și cu o părelnic sporită alonjă speculativă, e reciclat un laitmotiv al “criticii” celei mai repulsiv dogmatice. (Ne)denn legatar al unor I. Vitner, N. Moraru, J. Popper, Ov. S. Crohmălniceanu, nostalgicul analist lansează cu aplomb formule ale unei concepții sinucise: “o întoarcere artificială la interbelic, din nevoia iremediabilă de legitimitate”; “un muzeu al produsului artistic”; “fundamentalismul estetizant”; “«religia» întemeiată pe polemica maioreșciană în jurul

autonomiei esteticului, totuși un caz tranșat și desuet”. Adoptînd o asemenea optică intransigentă a “luptei de clasă”, e firesc ca C. Rogozanu să-i execute necomplexat pe criticii noștri de seamă din trecut, ca și pe cei ce și-au îngăduit a-i readuce în actualitate: Eugen Simion apare muștră pentru că “il descoperă pe E. Lovinescu și-i plivește cu atenție opera de «balastul» ideologic, propunîndu-l ca pe un critic pasionat de puritatea estetică și de forța explozivă a valorii artistice”. E Lovinescu însuși e trecut prin furcile caudine ale unui fără de cusur dogmatism comunist: “Tocmai un promotor destul de pragmatic al împrumutului și al copiei cu precădere din cultura occidentală, un om care privea literatura și lupta pentru puterea artistică cu cea mai lucidă privire sociologică avea să sufere de ceea ce s-ar putea numi monomanie meșteșugărească – au fost și sunt ridicate în slăvi calitățile sale stilistice și obsesia sa pentru propriul stil”. Nu mai puțin responsabilizat e Nicolae Manolescu, deoarece “își regăsește forța în sfîrșitul secolului XIX, în Titu Maiorescu și invitația lui perpetuă la raderea răului estetic și cultivarea artei celei situate dincolo de morală și de mesaj politic”. Așa încît ni se pare complet ininteligibil gestul lui C. Rogozanu de-a se disocia de acei “parveniți care sfidează orice formă de inițiativă și curaj ideologic, precum Adrian Păunescu și C. V. Tudor”, deoarece se află în aceeași ambarcațiune cu ei. E mai curînd o rivalitate “cu jegul României Mari” pentru ocuparea unui loc mai favorabil în interiorul bărcii cu pricina...

Un alt discurs procomunist vine din partea unui înalt demnitar al regimului (un soi de om de litere și d-sa), care dă astfel o dovadă de... consecvență. Numai că e o consecvență în rău, comparabilă cu cea a unui delinvent eliberat condiționat, care își continuă malversațiunile. Îl avem în vedere pe Dumitru Popescu-Dumnezeu. Personaj cu o faimă deloc invidiabilă, cu două fețe: una de obediență ancilară, aparent fără limite, față de cuplul Ceaușescu, alta de aroganță ciocoiască, ieșită din comun, față de “inferiori”. Tentînd, oricum, a se disculpa, Dumitru Popescu-Dumnezeu se străduiește a relua demonstrația concepției d-sale sub un unghi nu mai puțin ideologizat decît în trecut, dar în care aranjează factorii componenți ai acesteia într-un puzzle parțial diferit. Numai că... numai că vinovăția ce-l impregnează iese necruțător la iveală, suplimentată cu un masiv aport al ipocriziei. Minciuna suprapusă minciunii duce la un efect dezastruos. Spicuim linii dintr-un text al ipochimenului, apărut recent într-o importantă revistă literară. Uzatul paladin al ceaușismului găsește nimerit a insista pe rolul nefast al ocupantului sovietic, susținînd că exclusiv acesta ar fi fost cauza tuturor relelor cîrmuirii comuniste de pe meleagurile noastre: “La umbra Armatei Roșii acționa un puternic mecanism compus ad-hoc din rețeaua consilierilor sovietici”. Sau: “Ordinele de zi transmise de URSS țărilor satelit, constrînse să respire în ritmul baghetei învingătorului suspicios, intolerant, decis să-și aplice și în țările învinse ingineria pretins antropocentrică pînă la capăt”. De unde rezultă că Dumitru Popescu-Dumnezeu nu are noțiunea de complicitate. Cum ar fi fost cu putință sovietizarea României fără cozile de topor ale nomenclaturii autohtone? Cum s-ar fi descurcat *big-brother*-ul de la Răsărit fără cei care au gestionat cele două faze ale comunismului românesc, cea a lui Gheorghiu-Dej și cea a lui Ceaușescu? “Acel curs dirijat de la Moscova se producea în climatul postbelic al revanșei URSS”, susură Dumitru Popescu-Dumnezeu. Ca din întîmplare însă, căderea dictatorului nostru “răzvrătit” și “eretic” s-a produs exact în momentul în care acesta n-a mai avut parte de umbrela sovietică. Ceea ce

– continuare în pag. 14 –

M-am străduit o vreme a rămîne îngăduitor față de ceea ce mi se părea, totuși, o năzuință demnă de apreciere în marasmul pragmatismului ce ne înconjoară. Dar așa nu mai merge. Trebuie, într-un fel sau altul, să descurajăm această conjurație a prostului gust, a nesimțirii. Culmea e că, oricît de neizbutită (ce zic? stupidă, ridicolă) ar fi o cărțuie cu pretenții poeticești, se găsesc literați care să-i elibereze un certificat de trecere. Să-l remonteze pe cel ce a comis-o, să-l pună pe picioare, să-l ajute să facă pași, copăcel-copăcel.

litere

Astfel, în perindarea zilelor lași să irumpă surprinderea că îngerul lui Dumnezeu ți-a fost alături cu chipul înșorit de surâsul tuturor anotimpurilor vieții.

Così, nella fugacità dei giorni lasci irrompere la sorpresa che l'angelo di Dio ti sia stato accanto col suo viso assoluto dal sorriso di tutte le stagioni della vita.

poesis

Act vital de iubire

Monahul îți spune că rostul vieții tale este apropierea de Dumnezeu și cunoașterea vieții și operei Sale, dar toate zilele îți sunt o apă stătută goale de sens, pline de vanități păgâne... prețuiești sinuciderea ca pe un gest suprem de liberă alegere, singurul chip de-a exprima ceva, poate chiar marea ocazie de a săvârși în nume propriu un unic act vital de iubire...

a reuși în ceva, în orice, e ambiție, o sordidă ambiție, posibilă cel mai adesea prin mijloace la fel de sordide...

și mult mai trist decât a-ți rata propriul vis, este-mplinirea lui, așa acum apele fluviului țâșnite din munte ca să viseze marea, se fac tot mai palide la față, aflând că li se-apropie sfârșitul ...

Dihonie

Nemântuita dihonie între suflet și trup: spirale învrăjbite se răsucesc roșii de sânge, tragice hematii lașitate și eroism, pulsiuni arhaice și făgăduințe te înfășoară ca tot atâtea flăcări târâtoare, te-ai lăsat înșelat de forme de himere globulare, schingiuit de fantasmale copilului ce-ai fost și-ai rămas, ai înțeles în fine că viața e un cortegiu de umbre delirante visându-și veșnica neființă în timp ce dragostea e anestezic: cine e atât de nebun să se trezească în mijlocul operației?

Întreaga arie a aerului

În era aceasta a inimilor de piatră aștepti. Ai așteptat toată viața... N-ai putea să spui ce-ai așteptat... Până și piatra te întreabă dacă ignori într-adevăr ceea ce poate pune punct unei atât de lungi, deprimante așteptări. Nu ești nerăbdător să simți acest sfârșit. Îți e de-ajuns acest prezent al tău ca o incinerare în direct, disgrațioasă. Fapt e că ceea ce aștepti nu va veni din partea timpului, și nici măcar din aria întreagă a aerului coagulat al orașului unde se zbate sufletul șarpelui mort, nu altceva decât o lumină în ochi, o imagine ce dă nume lucrului...

Sinucidere lentă sau fulgerătoare

Poezia, misiune imposibilă a cuvintelor, surogat al operei lui Dumnezeu, călăuză ce nu dă greș, dar ignorată de poet

Tânăr fiind, poetul este mult mai tentat de moarte, lentă sau fulgerătoare, se revarsă într-un burduf din care se bea pe sine până la fund, divagând despre libertate, sexul face parte din ea, serial de scurtcircuituri ce-i grăbesc dispariția

Dacă ajunge la maturitate, poetul devine tot mai laș, învață să comunice, nevoit să se reinventeze prin ceilalți, acceptă compromisul și promiscuitatea, supraviețuiește...

Vitale atto d'amore

Il monaco ti dice che la più alta meta della tua vita è avvicinare e conoscere la vita e le opere di Dio, però tutti i tuoi giorni sono acqua stagnante, vuoti di senso e pieni di vanità pagane: apprezzi il suicidio quale eccelso gesto di libera scelta, il solo modo di esprimere qualcosa, forse la grande occasione di portare a fine un unico vitale atto d'amore...

Riuscire a compiere qualcosa, qualunque cosa, è ambizione, ripugnante ambizione, il più delle volte possibile per mezzi altrettanto ripugnanti.

Molto più triste del fallimento del tuo sogno, è il suo compimento, così come le acque del fiume sgorgate dalla montagna per sognare il mare, diventano sempre più pallide in faccia pian piano che avvertono l'abisso...

Dissidio

Il dissidio senza tregua tra animo e corpo: spirali discordi che si contorcono rosse di sangue, di tragiche emazie, vigliaccheria ed eroismo, pulsioni arcaiche e voti t'avvolgono come tante fiamme striscianti, ti sei lasciato sfigurare dalle forme di chimere globulari, straziare dai fantasmi del bambino che fosti, e molto più tardi hai capito: la vita è un corteo di ombre deliranti che sognano il proprio non essere mentre l'amore è un anestetico: chi è così pazzo da svegliarsi a metà operazione?

Intera area dell'aria

In quest'era dei cuori di pietra attendi. Hai atteso tutta la vita... Non sapresti dire cosa stai attendendo, perfino la pietra ti domanda se ignori davvero ciò che può metter fine a una così lunga, oppressiva attesa. Non sei impaziente di godere la fine. Ti basta il presente vissuto come sgraziata cremazione in diretta... Ciò che attendi non è nulla che possa venire dalla parte del tempo e nemmeno dall'intera area dell'aria coagulata della città dove si sbatte l'anima della serpe morta, non altro se non una luce negli occhi, un'immagine che dà nome alla cosa...

Suicidio lento o repentino

La poesia, missione impossibile delle parole, surrogato dell'opera di Dio, guida che non falla e che il poeta ignora...

Da giovane il poeta è più tentato dalla morte – lenta, oppure repentina, si versa in un otre dal quale beve se stesso fino in fondo, divagando sulla libertà, il sesso ne fa parte, successione di cortocircuiti mortiferi...

Se raggiunge la maturità, il poeta diventa sempre più vile, impara a comunicare, ubbidisce al bisogno di riaver se stesso tramite gli altri, accetta il compromesso e la promiscuità, sopravvive...

Perindarea zilelor

Stăpân închipuit al timpului și-al spațiului fără fruntarii, aceste-ntârziat fărâme de iubire le dăruie tăcerii de pe urmă, fără umbră de patimă. Căci tot zburând de-a lungul căilor pământescului Eden anestezic, ai perceput savoarea seninătății sustrate vântului, frate al subitelor culmi, și-ai regăsit rostul acestei latitudini a inimii. Astfel, în perindarea zilelor lași să irumpă surprinderea că îngerul lui Dumnezeu ți-a fost alături cu chipul înșorit de surâsul tuturor anotimpurilor vieții.

Fugacità dei giorni

Presunto padrone del tempo, delle distese sconfinite, queste tardive briciole d'amore regali all'estremo silenzio privo di passione. Poiché nel volare lungo i sentieri del terrestre Eden anestetico, hai percepito il sapore della serenità rubata al vento, fratello delle altezze improvise, e ritrovato il senso di questa latitudine del cuore. Così, nella fugacità dei giorni lasci irrompere la sorpresa che l'angelo di Dio ti sia stato accanto col suo viso assoluto dal sorriso di tutte le stagioni della vita.

Gânduri conectate

Din apa-ntunecoasă a cerului ai fost extras ca un număr de un zeu în formă de cavernă a cuvintelor tale fără șir, cu-adevărat surprins să te vadă cu acele aripi obscene. Oh, tată, tată luciferian, sunt eu, strigai spre stele-ncenușate, încă mă mai mir de roșul lalelor, de-nchiderea lor pe-nserate când aud miocardul poverii de gânduri conectate la fulgerătoare călătorie numai dus...

Pensieri connessi

Dall'acqua buia del cielo fosti estratto come numero da un dio in forma di caverna delle tue farneticanti parole, in verità sorpreso di vederti, con quelle ali oscene. Oh, padre, luciferino padre, sono io, gridavi verso stelle incenerite., mi meraviglio ancora dal rosso dei tulipani, dal loro serrarsi a sera, mentre sento il miocardio del fardello di pensieri connessi al folgorante viaggio solo andata...

Poezia — parte a frumuseții sufletului

Eu cred în continuare că poezia (creația literară, în sine) e inclusă în gena tuturor — ea trebuie doar activată, în bine sau în rău. Fie că e poezie scrisă sau receptată (citită). Nu întâmplător cei ce o scriu spun că poezia vine de la sine, de parcă ar fi dictată din senin sau că mâna scrie singură. La fel, pentru a fi receptată, trebuie trezite resursele de sensibilitate din fiecare, specifice. Inconștientul (coborât în inimă) și intuiția, în principal, sunt purtătoare de poezie și o fac să se manifeste, nu o dată incoerent, depinde de limpezimea mesajului primit de niciunde. Poezia e, totodată, o parte a frumuseții sufletului, frumusețe decantată și scoasă în evidență de talent și simț critic natural, estetic.

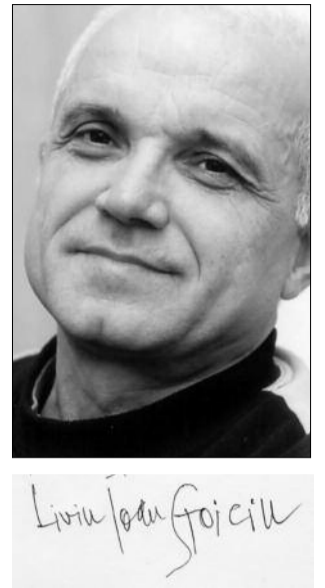
Din păcate, puțini creatori literari sunt dispuși să scrie și să intre în competiție cu ceilalți care scriu ca ei, în limba nativă comună (selecția naturală funcționând și aici, firește) — ei continuă să se creadă fenomene irepetabile, în particular. Deși lor li se pare normal să tragă sfori, să facă parte dintr-o gașcă, să-și fure singuri căciula, să primească un loc de frunte nemeritat pe baricadele oportuniste ridicate în viața literară. Singuraticii fiind întotdeauna dezavantajați, dar dacă sunt buni și au noroc, li se face dreptate, la limită, ca excepții (li se mai aruncă un os de la masa bogăților) — sunt premiați, lăudați în cronici literare oneste, incluși în dicționare, antologii, ierarhii generaliste și clasamente de o zi, eventual sunt traduși, fără să fie cu adevărat luați în serios. Cei ce sunt încăpățânați, de caracter, se impun singuri împotriva tuturor opreliștilor subiective ridicate de cei ce acționează în haită, „colegi”.

Cu poezii e o situație aparte, nu tocmai fericită. Poezia a intrat cu totul în dizgrația marelui-micului public. Dacă până la Revoluție cartea originală de poezie (dintotdeauna nevandabilă) intra în bibliotecile publice importante, în București și în toate județele, și stătea pe rafturile librăriilor alături de cartea de succes, la dispoziția curioșilor, azi cartea originală de poezie nu mai e achiziționată decât întâmplător (bibliotecile n-au bani și nu mai au cititori de poezie, librăriile le refuză fiindcă n-au nici o căutare și sunt greu de reinventariat; ele le primesc pe gratis direct de la autorii care fac o lansare, sau sunt trimise prin poștă de aceiași autori, pe banii lor, autori ce se iluzionează că ar mai putea avea cititori întâmplători). Sigur, sunt și biblioteci județene care promovează poezii locali (sau, mai nou, centre culturale care organizează întâlniri literare, festivaluri cu nume de poezii dispăruți; de regulă, manifestări literare organizează reviste literare din județe; la aceste întruniri se împart cărți gratuite, au loc lansări la care autorii dau autograf). Ai senzația că e o atmosferă de sfârșit de lume a poezii (privind spre literaturile occidentale, unde poezia e marginalizată, dacă nu trecută pe linie moartă), dar ești asigurat că nici pe vremea lui Eminescu nu era mai bine și că mai

ales de la începutul acestui secol se tot anunță sfârșitul poeziei; și acest sfârșit n-a avut loc și n-are cum să aibă loc, odată ce se creează, se scrie natural poezie în limba română, în continuare, generațiile de poezii succedându-se fără întrerupere în România. La ce bun poezia sau La ce bun poezii? Avem o sumedenie de reviste literare, de calitate sau diletante, care publică poezie, dar revistele acestea n-au tiraj și nu le găsești la vânzare (mai exact nu se cumpără), de regulă. Faptul că poți citi majoritatea revistelor literare pe internet (din orice colț al planetei) nu înseamnă că a crescut popularitatea poeziei publicate, așa spune că din contră, poezia publicată (de toată mâna) dezarmează și cititorul avizat. Avem, totodată, mii de edituri și sute de poezii dispuși să-și plătească volumele, să apară pe o piață care nu le valorifică. Lasă că sunt zeci de site-uri și bloguri de poezie (de regulă, ale poezilor). Apoi, numai Filiala Poezie din București are între 800 și 1.000 de membri în viață, câți dintre ei rezistă la testul actualității (să fie prezent în topurile anuale, fie și cu o recenzie amărâtă într-o revistă de care n-a auzit nimeni), nu al posterității? O sută? Cincizeci? Mai bine să nu răspund la întrebare. În condițiile în care poezii cărora toată viața li s-a spus că sunt mari, după moarte dispar cu totul din memoria literaturii române (mai ales după Revoluție sunt efectiv șterși din scriptele criticilor). Se clamează că avem inflație de poezii și de cărți de poezie? Iar eu mă mir: ce e rău în asta? Cui strică puțină poezie? Chiar — eu citesc și zilnic poezie, pe internet sau din reviste și cărți (am o bibliotecă personală extraordinară de poezie; o îmbogățesc mereu cu cărțile primite cu autograf). Vorbesc serios, citesc și zilnic, și nu numai că nu-mi face nici un rău, dar mă simt mai împlinit citind versuri (îmi place să văd ce se mai scrie, să descopăr valori noi și să mă mir că poezii de seamă, în viață, se neglijează, publicând versuri slabe; vă dați seama, sunt și un critic al lor; e un site, de exemplu, care publică și zilnic poezie, Rețeaua literară se numește, îmi trimite zeci de poeme și autori noi pe e-mail, așa putea oricând să le cer să nu-mi mai trimită, fiindcă-mi blochează traficul mesajelor, dar n-o fac, nu mă deranjează să citesc și poezie proastă; la fel, primesc o grămadă de reviste de nișă, în format pdf, care nici nu știu dacă apar și pe hârtie, le citesc și pe ele cu interes, chiar dacă unele sunt ocupate de semnături din cealaltă parte a literaturii române, cea frustrată că nu e acceptată de lumea literară „profesionalizată”, a membrilor UR). Poate peste încă o generație se va schimba situația și poezia va intra în reflux, după modelul literaturilor occidentale. Azi, slavă cerului, poezia are încă statut de regină a literelor românești, susținută de valori, ea primește premiile importante ale literaturii (cele mai râvnite, Premiul Național de Poezie Mihai Eminescu de la Botoșani și Premiul de Poezie al UR, nu contează că sunt viciate uneori de juri de reacredință) și are parte de manifestări la care au

loc recitaluri de neuit în lectura poezilor, în întreaga țară (inclusiv în parcuri, cu difuzoare deschise publicului larg), ea ocupă locul de frunte într-o revistă literară de calitate și, mai ales, în manualele de literatură (fiind și subiect la bacalaureat; dacă ar dispărea poezia din manuale, mă tem că poezia noastră ar dispărea cu totul din conștiința românilor, conștiință formată în timpul școlii) sau în cursurile studentești. Facultățile de Litere au devenit focare elitiste de promovare a poeziei. Încă mai sunt cenacluri și cercuri de „scriere creativă” (creative writing), la modă din anii 2000, sunt concursuri de debut în manuscris sau de debut editorial în poezie, sunt reviste literare și edituri generoase, dispuse să publice poezie fără nici o altă restricție decât să fie cât de cât originale. Limba română, o tot repet, e performantă prin poezie, o știu toți creatorii noștri (e chiar subînțeleasă această observație a mea). Limba română are toate proprietățile să facă poezia să vibreze la frecvențe înalte, să echilibreze autorul și auditoriul; limba română are toate proprietățile să-i dea poeziei profunzime, să provoace emoție aleasă. Într-un fel sau altul, poezia are în primul rând legătură intuitivă directă cu Dumnezeu; poezia are acces la Cuvântul-cu-înțeleșuri-subtile, inspirat, care creează și re-creează, și care este cel mai adesea deschizător de noi orizonturi spirituale. Nu spune la Psaltire: „În Dumnezeu voi lăuda graiul, în Dumnezeu voi lăuda cuvântul”? Cuvântul, pus să creeze și să re-creeze, trebuie gândit și rostit sau scris, nu ținut la secret. Altfel, auziți un proverb japonez: Cuvintele pe care nu le rostim sau nu le scriem sunt florile tăcerii!

PS. Gând la gând. După ce am terminat de scris aceste rânduri, am primit un e-mail de la un membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România (consătean al meu născut la Adjudu Vechi), ieșeanul Gh. Mustăț, un răspuns la întrebarea La ce bun poezia. În e-mail era citată Maica Benedicta (fostă academician Zoe Dumitrescu Bușulenga, eseist și critic), călugărită la Mănăstirea Vărtic (și înmormântată în cimitirul Mănăstirii Putna): Pentru mine, marea poezie a fost întotdeauna baia de frumusețe în care m-am cufundat când am avut nevoie de intrarea în altă dimensiune. Poezia ține, după părerea mea, de partea cea mai ascunsă, cea mai intimă a ființei noastre. Poezia echivalează aproape cu o rugăciune. În poezie te cufunzi pentru a te întoarce cu frumusețe. În rugăciune intri pentru a te integra absolutului... Bonus. Maica Benedicta, scriitoare, mărturisește, la final: Preocupările mele au încetat să mai fie exclusiv literare, au devenit și legături spirituale. Îl caut pe Dumnezeu... Ce se întâmplă acum seamănă cu perioada prăbușirii Imperiului Roman, dar acele zguduiri erau provocate de venirea lui Iisus: era înlocuită o pseudo-spiritualitate cu spiritualitatea adevărată. Dar cine vine la noi astăzi? Ai zice că mai degrabă vine Antihristul...

Liviu Ioan Stoiciu

Se clamează că avem inflație de poezii și de cărți de poezie? Iar eu mă mir: ce e rău în asta? Cui strică puțină poezie? Chiar — eu citesc și zilnic poezie, pe internet sau din reviste și cărți (am o bibliotecă personală extraordinară de poezie; o îmbogățesc mereu cu cărțile primite cu autograf).

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ONEȘTI și BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „RADU ROSETTI” ORGANIZEAZĂ

Concursul național de proză scurtă „RADU ROSETTI” - ediția a XVI-a 2014

Concursul este organizat pe trei grupe de vârstă: 10-15 ani, 16-20 de ani, 21-35 de ani.

Categoria de vârstă va fi specificată la începutul lucrării.

Condiții de participare:

* 1-2 lucrări care să nu depășească 10 p. (text dactilografiat / tehnoredactat) și care să nu fi fost premiate la alte ediții ale Concursului național de proză scurtă „Radu Rosetti”;

* lucrările vor fi semnate cu un motto și vor fi însoțite de un plic care va purta același motto și categoria de vârstă în care vor fi înscrise datele personale ale concurentului: numele și prenumele autorului, data nașterii, adresa completă, numărul de telefon și profesia (plic care va fi deschis după jurizare);

* în paralel, lucrarea în format electronic, având specificate același motto și categoria de vârstă, va fi expediată pe adresa: bibli_on@yahoo.com ca atașament tehnoredactat în programul Microsoft Word și salvat în format .doc (nu docx), cu font Times New Roman, mărime 12, marginile paginii setate la 2 cm, aliniere justify. Mesajul va avea ca subiect „pentru concursul de proza Radu Rosetti”. Organizatorii garantează anonimatul expeditorului;

* participă tineri care nu au debutat editorial în proză, nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor sau ASPRO (Asociația Scriitorilor Profesioniști din România).

Lucrările (schițe și povestiri) vor fi expediate

pe adresa: Biblioteca Municipală „Radu Rosetti”, Bulevardul Oituz nr. 13 A, Cod poștal 601077, Onești, Jud. Bacău. Data limită de primire a lucrărilor: 1 octombrie 2014.

Premierea va avea loc în data de 30 octombrie 2014. Pentru laureații concursului cu domiciliul în alte localități, premiile vor fi expediate prin poștă. Relații la telefon: 0234/324099, tel./fax 0234/312202.

OBSERVAȚII:

Versurile, fragmentele de teatru sau eseurile filozofice, istorice, lingvistice etc. nu vor intra în concurs. Lucrările scrise de mână, precum și cele care nu respectă prezentul regulament, nu vor fi luate în considerare.

S-a născut la 28 iulie 1980 în orașul Motru – Gorj.
Este absolvent al Facultății de Drept – Universitatea Constantin Brâncoveanu din Târgu Jiu și al Facultății de Filosofie – Universitatea de Vest Timișoara.

Lucrează la Teatrul de păpuși Pinocchio din Târgu Jiu.
A publicat volumul *Poeme pentru cutia ta poștală* (Brumar, Timișoara, 2012).

9 poeme către domnul cu pălărie gri

scrisori găsite într-o valiză de voiaj pe care am cumpărat-o cu 30 de lire la o licitație a aeroportului John Lennon din Liverpool și la care mi-am permis să dau un răspuns din curtoazie

1.

să știi, domnule cu pălărie gri,
dragostea mea-ți cântă sincopat din plăcere,
nu-i un ceva din-adins făcut,
unde stau eu, îndrăgostiții din blocul meu,
își cară mobila pe scări 4 ore pe zi, stabilite dinainte,
asta să-și vindece dragostea ușoară ca un parfum,
uneori îi aud cum cântă, sclavi pe scările de bumbac,
un blues, cel ce stă mai sus muncește mai mult
pentru că dragostea lui are o greutate abia simțită,
să știi, domnule cu pălărie gri,
te iubesc pe tine și să nu te superi.

2.

spune-mi domnule cu pălărie gri,
cum ar fi dacă mi-aș capitona furiile,
în drum spre tine să vizitez un câmp gol,
să fac o șptică, să fur un câțel fără stăpână,
să pocnesc din degete și toate etichetele să-ți semene,
cum ar fi, domnule cu pălărie gri,
dacă frumusețea s-ar cartografia
și-aș fi capitala vreunei țări în plin război civil, nimerită,
ce s-ar întâmpla dacă la nunta mea ai fi doar invitat
și-n drum spre rochia mea, domnule cu pălărie gri,
s-ar face că pliurile deznădejdlor tale vor râde cu sughițuri,

nu-i așa, c-ai ciocni o singură dată,
ai face o singură poză cu zâmbet și-ai pleca,
nu-i așa ?

3.

se prea poate domnule cu pălărie gri
coarnele cerbului matur să semene umerilor tăi
rotunjimea așteptărilor și pocnetul ce înspăimântă
ca șuieratul păstorului deasupra celei mai scurte zile

se prea poate să fim rude apropiate
în sălbăticie fricile sunt la fel, sunt goale
nu mi-o lua în nume de rău, îți spun asta tristă
ca o fereastră ce se deschide într-un zid,

dau din cap afirmativ din obișnuință,
sunt frumoasă, mi-am luat oja turcoaz,
ar fi păcat să se bucure alții,
când tu doar deasupra sprâncenat...
aș veni ca o ghicitoare cu cheie ușoară,
aș merge cu tine și la meci, numai că:
eu nu scuip semințe, nu înjur și țin cu cine vreau.

În plus, sunt răcoroasă și ușoară de purtat..

4.

În noaptea de 21, să știi că te-am visat, se făcea că
Oamenii, unu câte unu, îți căutau,
încălțăminte,
portofelul, vitele, mâinile, bunicii, nr. de telefon,
vestonul, șira de coceni, masa la care ai mâncat copil,
furtunile, timbrele, puii de rândunică.,
domnule cu pălărie gri, îți căutau unii gestul acela în care ești generos, eleganța ochilor, răsadurile,
fruntea, prin iarbă îți căutau banii, pantalonii,
serile când strângeai din dinți sub curea,
tricoul lui Hagi galben cu numărul 10,

eu, trăseseam la sortii să caut cheile casei,
să putem intra.

5.

Am fost lacomă, domnule cu pălărie gri,
într-una dintre dimineți m-am trezit eu mai devreme ca soarele
am fost lacomă, măcar spinarea să-ți luminez eu,

acum o să-mi mut țărnițele mai la vale să nu ți se ude pulpele,
am fost lacomă., acum o să se termine totul,
dar să știi, domnule cu pălărie gri,
eu de mică, când îmi puneam uniforma,
visam să te îndrăgostesc, îți puseseam și nume,
te strigam Filip, domnule,
sper să-ți placă.

6

să știi, domnule cu pălărie gri,
că pe la două dup-amiaza, când femeile erau ciucite prin grădină, trei îngeri găsiră în iarbă un ban de aur,
în total șase genuchi începură a se dușmăni,

mie, de obicei, nu mi-e drag să întristez oamenii
da plecai de pe loc așa bezmetică, se îngrijora lumea
din pricina mea, ei mă știau pe mine ținând calul de nări

să știi domnule cu pălărie gri, din pură coincidență
umbla în ziua aia și doctorul prin sat
și-ntreba pe la vecine, ați văzut-o pe aia bezmetică
demult caut să iau pulsul unei inimi de cenușă
și praf.

7.

Caruselul, domnule cu pălărie gri,
seamănă mult ceasului meu de mână,
o funie cu doi copii mi-au dat să mănânc de post,
în loc să mă lase să zbier,
pentru că aia frumoasă s-a atârnat de gâtul tău,
cu patru lalele galbene în mână.

La nunțile oamenilor de acum înainte
voi merge îmbrăcată într-o singură corabie
mă voi uita la lună și nu voi clipi,
voi vizita numai caii cei roșii,
și te voi primi înapoi stând în cel mai patetic profil,
numai să vii tu cu privirile călcate impecabil.

8.

Știi ce-ar fi frumos, domnule cu pălărie gri,
să avem o barcă mare cu motor
și cu aripi mari de condor
cu zbaterile largi și line
și de mai trece unu de-ntreabă,
che pasa cabron ? să-i răspundem amândoi;
el condor pasa, și să ne-apuce răsul.

Știi ce-ar fi chiar frumos,
barca asta a noastră domnule,
să aibă balcon cu flori în glastră
prin care vântul să-și facă freza,
să-i compătimim pe cei ce ai o viață banală
ca polițiștii din filmele americane
cu gogoșile lor cu tot.

Frumos ar fi de ne-am căsători.

9.

Stau frumoasă, cu mâna la frunte, domnule cu pălărie gri,
și clopoștii gleznelor mele se tânguie zorilor
Companiei Maritime,
drăgăstoasă adorm pe țărnițele la tine cu visarea,
deseori într-o barcă mi se decolorează suflul
și-așa, încet, trupul meu își termină zbaterile ca în filmele mute.

Acum port aparat dentar și părul de pe frunte
mi se îndreaptă înspre urechea mea dreaptă,
o să mă recunoști, sunt cea care te va dori până și-un minut roșit.

Stau cumințită și ascult zâmbetul tău îndrăgostit
și vântul ce-ți fâlfâie dorul oriunde-ai fi,
oftez din ce în ce mai deasă, sunt verde mândră,
rochia mea plânge până la pământ.

Domnule cu pălărie gri, mi-e frică să nu te risipești
prin luna mai a altor timpuri, ținuturi, femei,
mi-e frică să știi, domnule cu pălărie gri,
mi-e tare frig și frică.

Stau frumoasă, cu mâna la frunte, domnule cu pălărie gri, și clopoștii gleznelor mele se tânguie zorilor Companiei Maritime, drăgăstoasă adorm pe țărnițele la tine cu visarea, deseori într-o barcă mi se decolorează suflul și-așa, încet, trupul meu își termină zbaterile ca în filmele mute.

LUCIAN SCURTU: Născut la 3 X 1954, în localitatea Holbav, jud. Brașov, într-o familie de învățători. Absolvent în anul 1979 al Facultății de Filologie-Istorie (secția istorie-geografie), Universitatea Timișoara. Până în anul 1989, profesor într-o serie de localități bihorene (Margine, Tămășeu, Lic. Agricol Cadea), iar din 1990 profesor în Oradea. Debutază în revista „Forum Studențesc” din Timișoara, aprilie, 1978.

A publicat poezie în revistele *Familia*, *Lucafărul*, *Convorbiri Literare*, *Vatra*, *Poesis*, *Dacia Literară*, *Tribuna*, *Apostrof*, *Orizont*, *Argeș*, *Arca*, *Calende*, *Ramuri*, *Euphorion*, *Acolada*, *Mozaicul*, *Mișcarea Literară*, *Caiete Silvane*, *Unu*, *Poezia*, etc.

Autor al următoarelor volume de versuri, toate apărute la editura Biblioteca Revistei Familia din Oradea: „*Lucyan Mărturisitorul*” (1996); „*Avatarii faraonului Gregor Samsa*” (2001); „*Bestiarul de fontă*” (2004); „*Regnul ascuns*” (2008); „*Mâna siameză*” (2012).

Premii obținute: Marele Premiu al Festivalului internațional de poezie „*Lucian Blaga*”, Sebeș, 1995. Premiul „*M. G. Samarineanu*”, acordat la zilele Revistei Familia, 2001. Marele Premiu „*George Coșbuc*”, și al Uniunii Scriitorilor din România, Bistrița, 2001. Premiul Uniunii Scriitorilor din România, filiala Arad, în 2005 și 2013.

REFERINȚE CRITICE: Ion Simuț, *Familia*, nr.10, 1888; Sergiu Vaida, *Gazeta de Vest*, nr.55, 1990; Sorin Tomuța, *Orizont*, nr. 11, 1996; Alexandru Spănu, *Lucafărul*, 22 ian., 1997; Ioan Moldovan, *Familia*, nr.1, 1997; Doru Pop, *Steaua*, nr. 2-3, 1997; A. I. Brumar, *Gazeta de Transilvania*, mai, 1997; Mircea Bârsilă, *Calende*, nr. 5-6, 1997; Alexandru

Sfârlea, *Unu*, iulie, 1997; Dumitru Augustin Doman, *Argeș*, nr. 7, 2007; Ioana Cistelean, *Tribuna*, nr. 69, 2005; Christian Tâmaș, *Timpul*, aprilie, 1997; Em. Galaicu-Păun, *Vatra*, nr. 8, 1997; Lucia Simona Bumbu, *Observator cultural*, nr.83, 2001; Iulian Boldea, *Cuvîntul*, nr. 8, 2001; Alexandru Sereș, *Jurnal bihorean*, 19 mai, 2001; Viorel Mureșan, *Poesis*, nr.3-4, 2002; Vasile Bardan, *Caiete Critice*, nr.1-2, 2002; Mircea A. Diaconu, *Familia*, nr. 2, 2005; Alexandru Sfârlea, *Lucafărul*, nr.14, 2006; Corneliu Crăciun, *Familia*, nr. 1-2, 2009; Dumitru Augustin Doman, *Argeș*, nr.1, 2009; Romulus Bucur, *Arca*, nr. 4-5, 2009; Mircea Stâncel, *Discobolul*, nr. 5-6, 2009; Gheorghe Mocuța, *Arca*, nr.10-11-12, 2012; Ioan Moldovan, *Familia*, nr.10, 2012; Cristina Dănescu, *Steaua*, nr. 4-5, 2009; Mircea Bârsilă, *Ramuri*, nr. 10, 2011; *Ramuri*, nr.11, 2011; Ioan Moldovan, *Familia*, nr.10, 2012; Adrian Dinu Rachieru, *Convorbiri literare*, nr.11, 2012; Călina Pârâu, *Steaua*, nr. 9-10, 2012; Ioana Cistelean, *Discobolul*. Nr.10-11-12, 2012; Al. Ștefănescu, *Evenimentu zilei*, oct., 2012; Alexandru Sfârlea, *Familia*, nr. 2, 2013; Liviu Apetroaie, *Dacia Literară*, nr. 3-4, 2013; Dumitru Augustin Doman, *Argeș*, nr.5, 2013; Gheorghe Grigurcu, *România literară*, nr.42, 2013.

În volume: Em. Galaicu-Păun, *Poezia de după Poezie-Ultimul Deceniu*, Ed. Cartier, Chișinău, 2001. Stelian Vasilescu, *Oameni din Bihor*, Ed. Iosif Vulcan, Oradea, 2002. Iulian Boldea, *Poeți români postmoderni*, Ed. Ardealul, Tg. Mureș, 2007. Viorel Mureșan, *Colecția de călimări*, Ed. Caiete Silvane, Zalău, 2013. Gheorghe Mocuța, *Literatura Vestului Apropiat*, Ed. Mirador, Arad, 2013.

SĂ BEI ABSINTUL ENERVANT

Într-o împăcare cu natura virgină cântarea viermelui era fermecătoare,

apropiată de dor
Când lucrurile din odaie au început să curgă pe lângă mine ușor,
Cubul, fularul, călimara, absintul, compasul și multe obiecte de soi
Păreau niște vite moarte, pe suprafața unui râu umflat de zăpezi și de ploii,

Cu ciudă despotică am încercat să le opresc înălțându-le psalmul,
imnul, oda, elegia,

Dar ele au continuat vituperant călătoria,
Interesant mi se părea să ai aripi puternice și totuși să te târăști
Printre lucruri care îți curg printre degete și pe care apoi le urăști,
Să calci cubul cu sandalele noi, fularul să îl transformi în frânghie
Să te biciui cu el în demență și neasemuită mânăie,
Absintul să îl bei enervant, călimara să o umpli cu nisip într-un exces
nebul

Compasul să îl rupi ca și pe un bețigaș de alun,
Lauda timpului revolut pentru modelul uman în expansiune
Satanica existență și exaltarea mesianică într-o tandră reuniune,
A trupului cu a craniului frumos rotunjit, atent șlefuit, altoit în
stâncă de foc

Plăcut la vederea ochiului de oaie, asin, om, țap, gândac sau alt
dobitoc,

Peisaj naturist în care pietrele șiroiesc odată cu apele și cu mine,
agale

Prezent îmbâcsit în trecut și trecut îmbâcsit în prezent în proporții
egale,

Singur am rămas în odaie, lumina ușor pe trupul meu se frânge
Îmi acopăr fața cu masca din dreapta (cea despre care se spune că
plânge),

Așteptând vișina să se desprindă de ram, să cadă
Buzelor ei neasemuite să îi fie pradă.

IMAGINEA SINELUI ÎN EUL TRECUT

În prima perioadă a existenței mele am fost hrănit și adăpat
cu lapte fin de zburătoare
De porumbel îmbătrânit în zbor de la gheare spre cioc într-o lentă
și neasemuită splendoare,

Liturgică sete spre cuibul ornat ce va fi un nou ideal
Pentru *luciani* și *ioni* ce nu mai cred în ademenitorul real,
În esența lui tare am plâns, am iubit, am scris am răbdat
În (a)realul acesta care în chinuri m-a născut și m-a alăptat,
Cu pâine și miere, carne și grâne, rădăcini și petale
Să pot imagina dintr-un bob aurit îndestulătoare și mândre grânare,
Prin lupa întoarsă observ regenerarea celulelor mele într-un puzzle
modern

Activă perioadă a existenței mele (o maturitate străvezie) într-un
zbucium

Patern,
„*Nevoia de tată! nevoia de tată!*, se aud glasuri leneșe de copile
sfoase

Firave fecioare la chip și la spirit, la trup îmbelșugat păcătoase,
Pastorală intensă pentru mulțimi însămânțate într-un aluat
fermentat

Prea mulțumit verset construit într-o muncă utopică de asistat,
Din perioada tristă și ultimă a trăirilor și a suferințelor mele
Mă las învelit cu o țărână neagră și dulce sub aglomerare forțată de
stele,

Părul îmi crește, unghiile înfloresc, trupul îmi e curățat maiestuos
Tocmai bun de așezat și robit în mormânt înalt și frumos,
Lucrare a sinelui cu eul tiranic (munci și zile) pentru o necesară
și dreaptă iluminare
Când cu gene obosite seara suflu-n lumânare.

TRAG LINII, MĂSOR, PUN CAPCANE, ÎNGÂN

Iubire tarkovskiană în pădurea cu câțiva mesteceni, reproșuri,
lacrimi, dantele,

intrarea ei în cancelarie abia șoptind „*bună ziua*”,
eu cu năluca unei zeițe gravide în creierul înroșit
număr statele lumii aproape anormal în școala normală, visez
precizie, percepție,
centrul formei poate fi ea cu o pasăre moartă zburându-i deasupra
capului

înfigându-și ghearele, scobindu-i craniul,
câmilă însetată adăpându-se din palmele asistatului,
acela sunt eu care spun „*în vremurile vieții mele acțiunea ghețarilor
asupra ta
va fi deosebită*”,

după care trag linii, măsor, pun capcane, îngân, mă protejez de real
lângă cea care tocmai a intrat
zeița gravidă.

LUCYAN MĂRTURISITORUL

În această hrubă zac eu, Lucyan zis Mărturisitorul
Frate cu Mășkin, Oblomov, Castorp, Ruscanu, dar și cu necuprinsul
și dorul,

Cu trupul înfășurat într-o flacăra neagră, ordonată, cu gust amar
Provenit din iluminarea cerească, veșnic încremenită peste boltă de
bestiar,

Aici este Cosmosul meu protejat de patru rigle finite și reci
Pandemoniu într-o poezie, într-o paidee furată de la viclenii greci,
De aici o privesc cu ciudă pe *Madona* cea cu pruncul în brațele ei fine
Și îmi vorbesc, dacă eram în locul pruncului ar fi fost pentru mine
mai bine?

Aș fi fost schimbat în scutece aurite, aș fi băut lapte din uger superior
și n-aș mai fi fost

Muritor și poet în această iesle care îmi ține de frig și îmi este sfânt
adăpost,

Frigul, mărețul, înaltul, peste tot ceea ce mișcă în lucruri și ființe
Ager Publicus ca un pântec propice pentru bulbi, tuberculi, rădăcini
și semințe,

Defulare a semănătorului în dureri ideatice de o senzuală nimicnicie
Au nu ești tu acela, mântuitorul nostru Lucyan pe vecie?

La picioarele tale mândru Stăpân, îngenunchez pocăit cu milogii,
uitucii,

Mă las spurcat de splendoarea divină, cer iertare, îmi fac semnul
crucii,

Bătut în cuie mă las pe trunchiul virgin de trestie
Să mă hulești cititor fățarnic, ca pe un hoit, ca pe o bestie,
Căci singura mea vină recunoscută în fața învățătorului meu ceresc
Este aceea că am vrut să cânt și să mărturisesc,
Am chip uman, aripi în creștere, rădăcina înfiptă până la os în abis
În această hrubă perfectă în care *Lucyan Cînicul* mi s-a mai zis,
Și unde lucrarea inspiratorie în munci deșarte și sublime
E „*cuib de latine jocuri și voluptăți eline*”.

**Cu pâine și
miere, carne
și grâne,
rădăcini și
petale**

**Să pot
imagina
dintr-un bob
aurit
îndestulătoare
și mândre
grânare,**

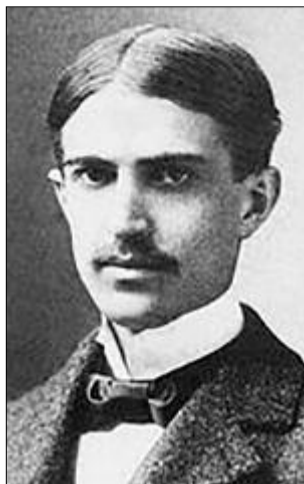
**Prin lupa
întoarsă
observ
regenerarea
celulelor mele
într-un puzzle
modern**

**Activă
perioadă a
existenței
mele (o
maturitate
străvezie)
într-un
zbucium**

Patern...

Stephen CRANE (1871–1900), SUA

În prezentarea și traducerea lui Leo BUTNARU

S-a născut la New Jersey, SUA, a murit în Badenweiler, Germania. Poet, prozator și jurnalist, reprezentant al impresionismului, unul din fondatorii verslibrismului american (după Walt Whitman). A studiat la „Lafayette College” și la Universitatea din Siracusa. Începe să scrie la vârsta de 15 ani, inițial afirmându-se ca jurnalist și prozator. În 1893 publică nuvela „Maggie, fata străzii”, care cunoaște un adevărat succes. În această perioadă, impulsivat de creație Emilyei Dickinson, începe să scrie poeme, în 1895 editând volumul „Călăreții negri și alte versuri”. În ianuarie 1897, în drum spre Cuba, corabia pe care se afla suferă naufragiu, Crane fiind unul din cei trei călătorii

care au reușit să se salveze, tragicul eveniment stând la baza nuvelei „O șalupă în largul mării”. În 1897 este corespondent de război în sângeroasa confruntare greco-turcă, după care se stabilește în Anglia. În 1899 publică al doilea său volum de versuri „Războiul cel bun”, însuși Crane caracterizându-l drept unul în care „I-am declarat război războiului”. Creației sale poetice îi sunt caracteristice laconismul, esențializarea aforistică, ironia amară.

Stephen Crane a influențat considerabil cultura scrisă de expresie engleză.

* * *

Negrii călăreți veniră dinspre mare.
Zângăneau din sulite și scuturi,
Și din copite potcovite, din pinteni mai băteau,
Cu urlete sălbatice în fluturări de plete
Învălurate-n vânt pe când goneau:
Astfel porni năvala Păcatului.

* * *

În pustiu
Văzui o creatură goală, bestială, care,
Chircită la pământ,
Își ținea propria inimă în mâini
Și mușca, înfuleca din ea.
Am întrebat: „Amice, e gustoasă?”.
„Amară e, vai ce amară e!”, răspunse
creatura;
„Dar îmi place
Că este amară
Și încă pentru că-i inima mea”.

* * *

Omul îi spuse universului:

„Domnule,
eu exist!”.

„Cu toate
astea”,
răspunse
universul,

„Încă
nu înseamnă
că eu

Aș avea vreo
obligațiune
față de tine”.

* * *

Dumnezeu a creat corabia lumii cu mare atenție.
Cu deosebită măiestrie modelă coca și potrivii pânzele,
Deja ținea în mâini cârma,
Fiind gata să o ducă la bun sfârșit.
Și se-ndreptă din spate Dumnezeu,
Privind cu mândrie la cele făcute.
Dar, într-o nefastă clipă, din greșeală
cineva-L strigă
Și Dumnezeu se-ntoarse să vadă despre
ce-i vorba.
Prinzând momentul, nava alunecă pe apă,
lin, neauzit,
Viclean pornind a se-ndepărta pe căi
necunoacuate.
Astfel, etern lipsită de cârmă,
Ea plutește pe mări, din întâmplare
Intrând și în portul progresului,
Supusă fără-a se-mpotrivi
Capriciilor oricărui vânt prostesc.
Și mulți din cei aflați în ceruri
Mai râd și-acum pe seama acestei
întâmplări.

* * *

Era în toi sângeriul vuiet al războiului.
Pământul se făcu negru și pustiu.
Femeile boceau,
Copiii se-mprăștiau speriați.
Și-atunci venise unul care pricepea-n atare
lucruri.
Și întrebă: „De ce se-ntâmplă asta?”.
După care milioane de oameni se-
nghesuiau să-i răspundă.
Și se ridică o nemaipomenită hărmălaie în
atâtea limbi.
Dar răspunsul clar nu a fost găsit.

* * *

Au fost mulți cei îngrămădiți în procesiune,
Fără să știe încotro se-ndreaptă.
Însă și succese, și nenorociri
Între ei le împărțeau egali în toate.

Printre ei era un om ce căuta o cale nouă.
Dar el se rătăci prin hățisuri de netrecut,
Unde, până-la urmă, se prăpădi-n
singurătate.
Ceilalți recunoscuseră că dânsul avusese
curaj.

* * *

Odată am văzut cum munții înfuriați
Se alinaseră-zid în front.
În fața lor, spre a-i înfrunța, stătea un om
mic
Ce n-ar fi fost mai mare decât un degete de-
am meu.
Eu am zâmbit și-am întrebat vecinul:
„Să izbutească oare?”
„Bineînțeles”, îmi răspunse acela.
„Străbunii săi i-a-nvins de mai multe ori”.
Și-atunci am înțeles ce-nseamnă străbunii
virtuoșii,
Cel puțin pentru un om micuț
Contra căruia stau munți înfuriați.

* * *

Am văzut un om ce alerga să-atingă
orizontul;
Cerc după cerc își tot accelera goana.
Lucrul acesta mă cam neliniști
Și i-am spus omului:
„Ceea ce faci este inutil.
Niciodată nu vei izbuti”.
„Minți!” strigă el,
Alergând mai departe.

* * *

Mai mulți muncitori
Construiau o mare sferă de piatră
Chiar în vârful muntelui.
Apoi coborâră cu toții în vale,
De unde priviră spre rezultatul muncii lor.
„E grandios”, au conchis cu toții,
Plăcându-le obiectul de sus.
Dar deodată sfera prinse-a se rostogoli,
Apropiindu-se de ei fulgerător,
Strivindu-i în amestec de pământ și sânge.
E drept, unii din ei au mai apucat să țipe.

* * *

Am întâlnit un clarvăzător
Care avea în mâini
Cartea înțelepciunii.
„Domnul meu”, i-am spus,
„Lasă-mă să citesc și eu acolo”.
„Copile...”, începuse a-mi răspunde.
„Domnul meu”, am grăbit eu vorba,
Să nu crezi că-aș fi un copil oarecare,
Pentru că deja cunosc atât de multe
Din cele ce le-aveți scrise în carte.
Da, destul de multe”.

Clarvăzătorul zâmbi,

Apoi deschise carte
În fața mea. Dar ciudat: a trebuit
Să viețuiesc atât, ca să orbesc îndată.

* * *

Rătăceam printr-un pustiu.

Și am strigat disperat:

„Ah, Doamne Dumnezeule, scoate-mă
de-aici!”.

Iar o voce a spus: „Dar nu e niciun deșert!”.

Am strigat: „Fie cum zici, dar, iată –

Nisip, arșiță, orizont pustiu”.

Vocea a spus: „Dar nu e niciun deșert!”.

* * *

Eram în întuneric;
Nu puteam să-mi văd cuvintele
Și nici dorințele inimii.
Apoi, dintr-o dată izbucni o lumină mare.

„Lăsați-mă din nou în întuneric”.

* * *

O mulțime de diavoli roșii fugiră din inima
mea,
Împânzind pagina pe care scriam.
Ei erau atât de mărunți-mărunți,
Încât i-aș fi putut nimici cu vârful de peniță.
Mulți alții ca ei se bălăceau în cerneală.
Era ciudat
Să scriu cu-astfel de mazăgă roșie
Despre lucruri ieșite din inima mea.

* * *

„Să gândești întocmai ce gândesc eu”, spuse
bărbatul.
„Sau ești îngrozitor de parșiv,
Ești o broască”.

Gândindu-mă un timp la ce auzisem,
I-am răspuns: „În acest caz mai bine-i să fiu
broască”.

* * *

Înțeleptul ținea o prelegere strălucită.
În fața sa a puse două obiecte, zicând:
„Să admitem că acesta e diavolul,
Iar istălat sunt eu”,
Și se-ntoarse cu spatele la clasă.
Est timp, un elev poznaș
Schimbă cu locul simbolicele lucruri.
Întorcându-se, înțeleptul continuă:
„Acum să zicem că diavolul va fi acesta,
Iar eu, invers, istălat”.
Elevii din bănci se-njunghiau a râde,
Bucuroși de-atare joc confuz.
Însă înțeleptul tot înțelept rămase.

* * *

Prietene, deja cărunta-ți barbă atinge
pământul.

De ce stai, împăvărat de gânduri?

La ce mai speri în ale tale zile

Tot mai oflitate?

Cu ochii tăi bătrâni

Mai speri oare să vezi

Marșul triumfal al Dreptății Lumii?

Prietene, nu aștepta! Ci du-ți

Alba, lunga barbă mai departe

Și bătrânii ochi, pentru-a vedea

Meleaguri mult mai primitoare.